

MAGYAR NARANCS 2022. január 6
KULTÚRA 49

Az elnyomorodás és társadalmi degenerálódás olasz módjaként, az ún. kultúra ezerszer lenyargalt idiotikus degeneráltságának egyik állandóan hypolt, a cirkuszi zenébe és borderline világba torkolló, de undorító pillanata, az egyébként totál homályban és babonában élő olasz kamuember elviselhetetlen és gusztustalan világából, a hasonlóan idiotikus Nino Rota olasz kispolgári kretén zenei világa harmonikus kíséretében. (*hortobágyinak látszó*)

Van egy jelenet Federico Fellini Országúton című filmjében, híres jelenet, talán a leghíresebb, amikor először halljuk a mű döntő mondatát: É arrivato Zampanó! Nem az egész jelenetről kell beszélnünk, bár arról is lehetne, de azt úgyis ismeri mindenki (kacag): nevezett Zampanó egy frissen szakasztott vesszőcske segedelmével oktatja Gelsominát az idézett mondat trombitaszóval felvezetett és dobszóval kísért helyes előadására. Nos, e jelenetben akad egy nüansz, Zampanó kiadja a fentiekhez elengedhetetlen jelmezeket, először kürtőkalapot nyom a fejébe, de egy kurta mustra után lecseréli keménykalapra, mindkettő meglehetősen viseltes holmi. Ott áll Gelsomina a kezében a motyóval, felpillant fejin a kalapra, addig kámpicsor pofája mosolyra húzódik, s egy gyors szökdeléssel, amúgy helyben járva utánozza Charlie Chaplin járását, pontosabban a nézését meg a járását. Zampanó ekkor fordul hátra, határeset, hogy lemaradt-e a látványossággal, de úgy emlékszem, hogy még épp elkapja. Aztán jön, aminek jönnie kell, É arrivato Zampanó!, vesz-szőcske. Vesszőcske, É arrivato Zampanó!, de az már csak pusztá film- vagy kultúrtörténelem, a lényeg a kalap volt. Az az nyugodtan mondhatjuk, archimédészi - pont, ahonnan kifordítható tengelyéből a mindenség. Az a pont, amelyben tisztán meglátszik az egész film, az egész Fellini-életmű, az egész filmművészet (értelme). Abból derül ki, hogy miféle mágikus kristályszerkezet ez az egész, amelynek egészét tisztán átláthatod, bármelyik részénél is kezded nézni - feltéve, ha azt a pontját már láttad. A látása nélkül viszont kicsit magadra vagy hagyva, persze úgy sem reménytelen az ügy (teljesen).

MAGYAR NARANCS 2022. január 6
KULTÚRA 49